

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 20. januarija 1892.

Štev. 2.

Koroška kmetijska družba in Slovenci.

Kakor je vsa nemška gospôda na Koroškem Slovincem neprijazna, istega duha so tudi gospodje pri kmetijski družbi. Njih geslo je: „nix windisch!“ Akoravno se družba podpira od države, ki denar zajema tudi iz slovenskih davkov, čeravno ima svoje ude tudi med Slovenci, da jo podpirajo, vendar o slovenščini noče nič slišati. Uzdrzuje kmetijsko šolo, pa tista je čisto nemška. Med učitelji te šole ne zna nobeden slovensko. Ko bi gospodje le nekoliko ozira do Slovencev imeli, bi lahko vsaj na tej šoli kakega slovenskega učitelja nastavili in ga tudi za to porabili, da bi šel včasih na kmete in jim kaj koristnega govoril. Saj bi Nemci pri tem ne imeli nobene škode: tak Slovenec, ki je dovršil višo kmetijsko šolo, zna tudi dobro nemško in bi nemške učence ravno tako dobro učil, kakor Nemec. Svoja poročila izdava družba vse le po nemško, sploh se vse le v nemščini uraduje in dopisuje, kar tudi drugače mogoče ni, ker imajo samo nemške ljudi v službi. Tajnik kmetijske družbe g. Schütz, kterega so menda iz Nemčije nekoč sem poklicali, se še posebno s tem odlikuje, da dela nemško-narodno politiko. Naši bralci se bodo še spominjali, kako je takrat ropotal na nekem zboru nemških narodnjakov, ko je „Südst. Post“ pisala, da Celovec ni nemško, ampak ponemčeno mesto. Hotel je celó slavnega statistika Fickerja na laž postaviti. Slovenski kmetovalci so že takrat z glavami majali in govorili med seboj: „Zakaj smo mi Slovenci temu človeku toliko na poti? Ali on ne ve, da živi tudi od slovenskih grošev?“

Ne rečemo, da bi družba za slovenske kmete v deželi ne hotela nalašč ničesar storiti. To pa je res, da se mora slovenski kmet še le prej nemško naučiti, če hoče z družbo sploh v dotiko stopiti. Gospodje pač mislijo, da je po vsem Koroškem tako, kakor je v Celovski okolici, da skoro vsaki kmet tudi nekaj nemščine razume. V Podjunski dolini, po gorah okoli Črne, Kaplje in Borovelj je pa večina takih kmetov, da ne znajo prav nič nemško. Mnogi iz teh še za to ne vejo, da imamo kako kmetijsko družbo, toliko menj da bi

jej dopisovali ali pri njej kake pomoči iskali. Ko bi kdo na družbo po slovensko pisal, bi najbrž še odgovora ne dobil, kakor se je to zgodilo pri deželnem odboru, ko ga je naše katoliško-politično in gospodarsko društvo za poučnega govornika prosilo, in so gospodje pri deželnem odboru rekli, da nemajo uradnika, ki bi ta (slovenski) jezik zastopil, in zato tudi odgovora niso dali.

Take razmere so bile do zdaj; mislimo, da so bile zadostno žalostne. Nasprotje med nami in med kmetijsko družbo se je pa v novjšem času še poojstrilo. Ko je bila namreč koroška deputacija na Dunaju, prosila je g. poljedelskega ministra grofa Falkenhayna, naj bi on za to skrbel, da bi dobili koroški Slovenci slovenskega potovalnega učitelja za kmetijstvo. Minister je odgovoril, da on sam tega ne more družbi zaukazati, kajti čeravno država kmetijsko družbo podpira, vendar mu družba ni naravnost podložna, ampak je samostojna v svojih sklepih; pa on bi jej mogel kaj takega svetovati. In res je minister na družbo pisal in jo vprašal, kaj ona misli o tem, ali bi bil tak slovenski učitelj kmetijstva na Koroškem potreben ali ne? In kaj je družba odgovorila? Rekla je, da je tak učitelj čisto nepotreben in da slovenska stranka takega učitelja ne želi zato, da bi kmetom pomagala, ampak le „iz političnih nagibov“, to je, slovenska stranka hoče kmetijskega učitelja le za to imeti, da bi za njo agitiral, kedar bi po deželi okoli hodil. Drugače vsaj si mi teh „političnih nagibov“ ne moremo tolmačiti.

Da je družba ministru tak odgovor dala, je nam pač žalosten dokaz, da je tej družbi več za nemško politiko, kakor za napredek kmetijstva. Izgovor, da mi pri tem le politične namene iščemo, je čisto prazen in neresničen. Za politično agitacijo imamo že dosti drugih ljudi, ki radi zastonj agitirajo in to tudi bolje znajo, kakor bi znal tak kmetijski učitelj, ki bi najbrž iz Kranjskega ali Štajerskega k nam prišel (kajti na Koroškem takih ljudi nemamo) in bi naših razmer in ljudi iz začetka čisto nič ne poznal. Preговор pravi: „kakoršen je človek sam, tako tudi druge sodi“. Ker imajo gospodje pri kmetijski družbi v prvi vrsti le politiko pred očmi, zato pa tudi nas tako sodijo. Mi pa resnično želimo, da bi si naš kmet na noge pomagal, kar se

bo s tem zgodilo, da bo svoje gospodarstvo zboljšal in več pridelal, kakor je do zdaj. Za ta namen je pa treba kmetijskega pouka in tak pouk se podaja najbolje tako, da kmetijski učitelj po deželi okoli hodi in zdaj tu zdaj tam kmete skliče in jih uči, kako naj gospodarijo. Marsikdo morda poreče: „Kaj bo nas kmete gospod kmetovati učil? Mi znamo to sami bolje, ko on!“ To pa ni vselej res; imamo sicer dosti izvrstnih kmetovalcev, ki že poznajo novejšje skušnje in iznajdbe; dosti je pa tudi starokopitnežev, ki imajo slabe njive in borno živino, pa nič sadja, ker ne znajo prav ravnanj in gospodariti in zato le malo pridelajo. Imamo sicer „Kmetovalca“ in druge časnike, ki prinašajo kmetijske nasvete in pouke; toda mnogi ne znajo brati, drugi nočejo; takih se le živa beseda najbolj prime. Zato imajo že po vseh deželah potovalne učitelje za kmetijstvo, in tudi za nas koroške Slovence bi bil potreben, čeravno naša (?) kmetijska družba pravi, da ni potreben. O ja, potreben je, potreben: le pogledjte, kako mršavo živino imamo v mnogih krajih, še celó v bližini Celovca! V mnogih krajih nemajo nič sadnega drevja, čeravno bi bil kraj za to pripraven, in namesto da bi vsako leto nekaj sodov mošta napresali in ga celo leto pili, kakor v labudski dolini, na gornjem Avstrijskem in gornjem Štajerskem, — pijejo smrdljivo žganje, ki jim ukončuje dušo in telo! Potreben pa je slovenski učitelj kmetijstva tudi zato, ker je večina kmetov, ki nemških govorov ne zastopijo, kar bo Celovška gospôda seveda tajila, ker naših kmetov ne pozna: Celovška gospôda pozna le tiste nemškutarje, ki zmirom v mesto hodijo in se z gospodi pajdašijo. Taki znajo nemško, vsaj za silo, pa teh ni veliko. Kako škodo bi pa imela kmetijska družba, če bi minister poljedelstva nekaj podpore dal, da bi se mogel nastaviti slovenski potovalni učitelj kmetijstva? Družba bi morala le vesela biti, da dobi spet nov pomoček za zboljšanje kmetijstva! Ker se je pa družba nam Slovincem tako sovražno pokazala, zgubili smo do nje vse zaupanje. Slovenskim kmetovalcem pa ne moremo drugega sveta dati, kakor da podpirajo „katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“. Ko bi to društvo dovolj podpore imelo, bi brž nastavilo slovenskega učitelja za kmetijstvo.

Popotne črtice.

(Konec.)

4. Iz Ljubljane jo odrineva z nekim menihom — frančiškanom — skoz Zidani most in Brežice na razstavo v Zagreb. Na postaji v Brežicah se je hotla tropa štajerskih in kranjskih frajlic v najin vagon vnesti. Iz njih pogovorov in popačene nemščine je bilo poznati, da so samo mlade učiteljice. Nisi skoraj drugega slišal, kakor le zategnjeni „Aber in zopet Aber“; kakor navadno le kranjski nemčurji zategujejo. Imele so klobuke podobne kljunom, in dasiravno so se tudi nemško pogovarjale, hitro si lahko spoznal, da so mlade gosi rojene Slovence. Pa nektare ženske so res srake, ki se kinčijo s pavovim perjem dotlej, da jim pavi tudi njih lastno perje spulijo. Ker bi nama ta tovaršija ne bila posebno prijetna, zato reče pater: „Čakaj, jaz bom skoz okno pogledal, in boš videl, da ne bo nobena hotla v najin voz stopiti. To mi je še vselej pomagalo.“ In res potegne moj tovariš kapuco črez glavo, da je bil videti kakor velik rujav zavitek (škarnicelj), in da bi ti pacelj vrgel med vrabce, se ne bi tako hitro razpršili, kakor je pa to mlado ženstvo zbežalo, ko je menih svojo rujavo glavo skoz okno pomolil. Midva pa sva se smejala. Moj živ dan! da se nekteri novošegni učitelji in rahločutne učiteljice že obleke duhovnikov bojijo, in bežijo pred duhovščino, kakor bi jim kdo za hrbtom netil. In spet drugi se najdejo, ki hočejo katehetom ukazovati, kako oblečeni smejo v šolo priti. Naj vam pri tej priliki povem, kar sem te dni v nekem zanesljivem časopisu bral:

Učitelj pri sv. Petru v Neuwaldu na spodnjem Avstrijskem je svojemu župniku Francu Stöger prepovedal, da v svoji duhovski obleki, to je v talarju, ne sme v šolo zahajati. Župnik se je zoper to surovo ravnanje pritožil pri okrajnem sovetu, pa do zdaj še ni dobil odgovora. Vsa ta reč, kakor se piše, pride pred državni zbor. Zdaj pa sami sodite, ali ni gola predrznost, ja rekel bi, surovost, braniti katoliškemu duhovniku v šoli poučevati v halji, v kateri stopa pred svojega cesarja, škofa, papeža in pri altarju pred svojega Boga? Spoštujem, visoko spoštujem pridne učitelje, ki imajo srce za pravi blagor mladine in mile slovenske domovine, in iz lastne skušnje dobro vem, kako majhen in grenek je kruh mnogih učiteljev; pa učitelj, kakor sem ga poprej popisal, se mi zdi sramota blagega učiteljskega stanu, ne učitelj, temveč kazitelj nedolžne mladine in črv na drevesu mile domovine.

5. Ker „Lukamatija“ hitro vozi, bomo tudi mi s svojimi mislimi hitro v kraljevem Zagrebu.

Ko stopiva s tovaršem iz kolodvora, si poiščeva najprej prenočišča. Misliiva si: Jagnje je mirna in krotka živalica, zato jo pomeriva v gostilnico k „Jagnjetu“. Ko točarja slovenski nagovoriva, nama odvrne, da ne zna hrvaški. Bil je Nemec. No, si misliiva, ali je za človeka res že tolika sreča in dobrot, če nemški zna, kakor se nam dostikrat zatrjuje, ta človek ne bi pri zaničevanih Hrvatih kruha iskal, ampak bi doma ostal v svoji Nemčiji, kjer se, kakor nekteri mislijo, mleko in strd cedi.

Ko si najprej stolno cerkev ogledava, podava se v razstavo. Razstava, ali kakor Hrvatje pra-

vijo „izložba“, je lepa in znamenita. Pa ne bom vam pravil, kaj vse se v paviljonih vidi, zunaj pod milim nebom in v prostornih dvoranah Zagrebskega vseučilišča, ampak omenim le ameriških vinskih trt, kterih se v razstavi obilno nahaja. Velik prostor je s takimi trtami nasajen, in tu ti prijazni postrežnik rade pokaže in razloži, kako se ameriške trte sadijo in kako požlahtnujejo. Zakaj so si pa ljudje v vinskih krajih oskrbeli ameriških trt? Zato, ker je neka mala živalica že na tisuče domačih trt pokončala. In ta čudno škodljiva živalica se imenuje trtna uš — „philoxera vastatrix“. Domače trte hitro uniči, ameriških pa se ne loti.

Kar je pa strašno škodljiva uš na vinski trti, to je, da vam naravnost povem, na deblu slovenskega šolstva slaboglasni nemški „Schulverein“, zoper kterega škodljivo glodanje v slovenskih šolah so bile ustanovljene družbe in podružnice sv. Cirila in Metoda. Prišli smo že tako daleč, da kakor veste, se v Pliberški, Guštanjski in še v nekterih drugih šolah vse le v nemškem jeziku poučuje. Slovenščino, ki je materni jezik toliko otrok, so popolnoma iz šole potisnili. Ali se ne godi tukaj Slovincem krivica?

Od kod ravno je prišla trtna uš, se prav za prav ne ve; od kod pa je prišla uš „nemškega Schulvereina“ na Slovenskem v šole, to pa se ve. Celjska „Domovina“ o tej uši piše: Nemški „Schulverein“ je prajzovsko dete, Bizmark (oni krvoželjni Bizmark, ki ima toliko tisoč pobitih žolnirjev [vojakov] na svoji vesti), mu je pri krstu gotej. Največ denarne podpore dobiva iz Prajzovskega. S temi groši podpira na skrivnem različna društva,

Tudi je vsakemu dovoljeno pristopiti v Kranjsko kmetijsko družbo. Tam se plača tudi le 2 gld. na leto, za to pa dobiš: 1. kmetijski list „Kmetovalec“ zastoj; 2. vsako leto štiri sadne divjake (drevesca), kakoršnih želiš. Že ti štirje divjaki so več ko en rajniš vredni; list „Kmetovalec“ je pa tudi izvrsten: prinaša vsake vrste pouk v gospodarstvu in če bi kdo v gospodarskih zadevah kaj zvedeti želel, piše kar na uredništvo, pa mu v listu na vse odgovorijo.

Slovenski gospodarji, prevdarite to!

Govor poslanca g. dr. Gregorca

v 90. seji državnega zbora dné 16. decembra 1891.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Jaz ne bodem govoril o številkah finančnega zakona, porabil pa bodem to priliko, da spregovorim nekoliko besed o političnih razmerah v Avstriji in sicer s svojega jugoslovanskega stališča.

Gospôda moja! Inozemstvo gleda zadnji čas na nas z veliko pozornostjo in rezultate teh študij čitamo semtertja v časopisih.

Lansko leto izšlo je tako delo v Monakovu pod naslovom „Oesterreich-Ungarn im reichsdeutschen Lichte“ od Pavla Dehna.

V tej jako zanimivi knjigi naletel sem tudi na čuden izrek, ktereja je storil leta 1852. princ Albert od Saksonije-Koburga-Gote in kteri slove: „Avstrija bode še le država postala.“ — Spisatelj sodi, da velja ta izrek še dandanes. Žal, da mu moram pritrditi. Naša država še vedno ni postala takšna država, da bi se čutili v njej vsi narodi srečni in zadovoljni.

Več kakor 40 let se borimo za tako obliko države, da bi bilo brez nadvlade, brez pritiskanja in brez nasilstev vsakemu narodu dano to, kar mu treba za obstanek in razvoj. Posamne faze dolgotrajnega tega boja zaznamenovane so krvavo.

Viharni leti 1848. in 1849. odpravili sta stare razmere, absolutistični centralizem ministra Bacha uničen je bil pri Magenti in pri Solferinu, naslednji ustavni centralizem ministra Schmerlinga pa je pokopan pri Sadovi. A tudi sedaj veljavni sistem duvalističnega dvojnega centralizma, sistem nemške in madjarske nadvlade in teh dveh jezikov državne predprave ne bode obveljal.

Gospôda moja! Ne plašite se, da bi vam podal zgodovino duvalizma, samo naslanjal se bodem v svojih izvajanjih nanj, in sicer tako, da rečem: Temeljna ideja duvalizma je ta, da je osnovati dve enotni državi; v jedni naj bi imeli Nemci nadvlado, v drugi Madjari; v jedni bodi nemščina, v drugi madjarsčina državni jezik.

Ta misel postaja vse bolj in bolj neizvedljiva, ker je ni združiti z interesi celokupne države. Pustimo Ogersko na strani in govorimo o tostranski polovici države naše. —

Pripoznati je takoj, da vzlic triindvajsetletnemu naporu še vedno nimamo enotne, nemške in centralizovane države. Slovanske opozicije ni mogel udušiti niti rezki Giskra, niti brezozirni Auersperg, niti premeteni Taaffe; in kakor dosedaj, izjalovijo se tudi v bodoče vsi poskusi te vrste vsled mno-

žeče se zavednosti in rastoče solidarnosti narodov slovanskih. Mi vsi, gospôda moja, uštevši Poljake, ne maramo nikake nadvlade, nikakega pritiskovanja in izsesovanja, ampak tirjamo popolno ravnopravnost.

Da bi duvalizem ne žulil nemških in nemadarskih narodov preveč, ustvaril se je člen 19. državnega osnovnega zakona in ogerski narodnostni zakon. Da sta ta dva zakona kdaj prišla v veljavo, ne bilo bi tolikega odpora proti duvalistični obliki države in vzdržala bi se bila dalje, nego ji je sojeno sedaj. Toda ta dva zakona nista prišla nikdar do veljave. Giskra in Auersperg se nista brigala za to in njega eksclenca grof Taaffe vrže le najslabšim in najnadležnejšim prošcem v redkih in dolgih presledkih kako drobtinico.

Gospôda moja! Nemško-liberalna stranka bojevala se je več let kar najostreje mogoče proti ministru Taaffeju. Mislim, da mu je delala krivico. Grof Taaffe je prav za prav samo firmo nekoliko spremenil, sicer pa tiral tisto obrt nadalje, samo dosti spretneje in bolj premeteno, nego so to liberalci umeli kdaj poprej. Z nekaterimi navidezno konservativnimi obljubami in pod pretvezo, da bode dognal spravo mej narodov, privabil je nemške konservativce in slovanske nacionalce, a upravni aparat, zlasti pa ministri njegovi, delali so lepo mirno za liberalizem in za ponemčevanje. Nemških konservativcev najsrčnejša želja, verska šola, ni smela priti niti v razgovor, narodnjakom pa se nujno priporoča zmernost in samozatajevanje kot zdravilo, torej nekako duševno gladovanje.

Prešel bodem na drugo poglavje. Njega eksclenca gospod ministerski predsednik obečal je tej visoki zbornici že večkrat, kar sem tudi sam slišal, da bode skrbel za dobrotno in nepristransko politično upravo. Ne dvojim sicer o gospoda ministra dobri volji, toda pristaviti mi je takoj, da se je v to svrhu čisto posluževal najbolj nezanesljivih in najbolj nesposobnih oseb, zlasti pri nas južnih Slovanih. Mnogo let sedel je, kakor znano, bivši liberalni finančni minister baron Depretis kot namestnik v Trstu. Ogniti se hočem ostri besedi, dovolj je, če rečem, da ni bil naš prijatelj. Takisto se ne da oporekati, da je za časa njegovega gospodarstva postala italijanska irredenta to, kar je danes, in tedaj zarodila se je tudi mej ondotnimi uradniki tista sovražna antipatija, tista odurna nestrpnost proti vsemu, kar je slovansko, od ktere so Slovenci in Hrvatje na Primorskem že toliko trpeli in trpé še sedaj. V Ljubljani pozdravlja deželne vlade zastopnik po vsaki novi volitvi nemško manjšino deželnega zbora v nemškem jeziku, samo v Gradcu in v Celovcu ni bila slovenska manjšina še nikdar pozdravljena v slovenskem jeziku.

(Dalje sledi.)

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Pouk podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda.) Pravda podružnice sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico s c. kr. okrajnim glavarstvom Beljaškim podaja načelnistvom drugih podružnic nekaj imenitnih nauk, po katerih se jim bode ravnati, če napravljajo podružnice shode in zборе.

1. Po § 15. društvene postave ni treba naznanjati okrajnemu glavarstvu nobenega pro-

tenjko sklenejo, in tako sta narastla zvonika že do 50 metrov, in bota še rastle do 100 metrov, ker „kamen na kamnu palača“.

Častiti udje podružnice sv. Cirila in Metoda! Zagreb, pred katerim naj se Ljubljana in Celovec le skrivata, nam priča, kaj premorejo z Božjo pomočjo združene moči; oklenimo se torej tudi mi naših podružnic, ter delajmo z združenimi močmi za blagor naše mile domovine in šole, v ktere se bodo otroci poučevali v tistem duhu, in v tistem jeziku, v katerem se poučujejo tudi v cerkvi. So nam sedanje okolščine tudi neugodne, ne obupajmo, saj nad oblaki je še vedno svetlo solnce! S pravično rečjo je Bog, mi pa se potegujemo za pravično reč, torej bo Bog tudi z nami.

Smešničar.

Mica: „Čujte, soseda, jaz sem Vam posodila dva jajca, Vi ste pa le enega vrnili.“

Majda: „Glej, glej, sem se pa uštela!“

Sodnik: „Vi tedaj priznate, da ste v gostilni „pri zeleni muhi“ pečenko iz kuhinje ukradli. Kaj veste v svoj zagovor povedati?“

Uzmovič: „Bila je tako zapečena, da ni bila nič vredna; še jesti je nisem mogel.“

Žena: „Ti prideš od javne tombole. Ali si kaj dobil?“

Mož: „Ja, strašen nahod. A—hči! a—hči!“

grama, po katerem se ima prirediti kak shod ali zbor. Naznani se samo kraj in čas, to je, kje, ktereja dné in ob ktereja uri se bode priredil shod ali zbor. — Ako načelnistvo želi, da se sme razun udov in povabljenih gostov shoda ali zborov udeležiti vsakdo, omeniti je treba na naznanilu, da bode shod ali zbor javen. Take javne shode ali zборе sme po § 14. društvene postave prirejati vsako društvo; govoriti pa smejo na takih javnih zboreh le udje.

2. Po § 3. I. d. vladno potrjenih pravil ima vsaka podružnica pravico napravljati besede, zabavne shode, dramatične in druge dopuščene igre, berila in razlage, da si dobiva s tem denarnih in drugih pomočkov, ki so potrebni, da se more izvrševati podružnični namen. Dozdaj smo se posluževali teh po pravilih dovoljenih sredstev tako, da smo pri zboreh imeli tudi različne poučne govore, predstavljali razne igre, razveseljevali udeležence s petjem, deklamacijami itd. — Ker je pa visoka c. kr. deželna vlada pritrdila c. kr. okrajnemu glavarstvu Beljaškemu v tem, da se pri društvenih zboreh smejo razpravljati le one stvari, ki se vjemajo z namenom društva, opustiti moramo dosedanje navade, dokler ne pride odločba od visokega c. kr. ministerstva notranjih zadev, do ktereja se je obrnilo načelnistvo Beljaške podružnice v tej zadevi.

Med tem časom pa naj podružnice prirejajo: besede in zборе.

„Besede“ so shodi z jako različnim vsprememom; na „besedah“ imamo lahko raznovrstne poučne govore, berila, razlage, petje, dramatične in druge dopuščene igre, deklamacije itd.

Zbore pa so shodi, ki naj služijo le namenu društva. Vsaka podružnica mora imeti vsako leto svoj redni letni zbor. Prekoredni ali nenavadni zbor pa je sklicati vselej, če ga zahteva petina vseh udov, ali če ga ukaže družbeno vodstvo. Na takih zboreh naj se razpravljajo le stvari, ki se nanašajo na namen društva. Razlaga se n. pr. namen družbe sv. Cirila in Metoda, govori se o šoli, poroča se o delovanju in stanju podružnice, voli se novo načelnistvo, stavijo se lahko razni nasveti na korist društva itd. — Na takih zboreh smejo govoriti le pokrovitelji, ustanovniki in letniki. Podporniki pa se udeležujejo zborov svoje podružnice samo kot poslušalci. (Glej § 5. pravil glavne družbe).

Po končanem zboru pa se lahko priredi beseda ali zabava v smislu § 3. I. d.

3. Naznanila na c. kr. okrajno glavarstvo naj se narejajo tako-le:

a) Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Podpisano načelnistvo naznanja, da ima podružnica sv. Cirila in Metoda dné . . . ob . . . uri v gostilni v svoj redni letni zbor v smislu § 3. II. podružničnih pravil. Po končanem zboru pa bode „beseda“ v smislu § 3. I. d. podružničnih pravil. (Ob enem se naznanja, da bode shod javen v smislu § 14. društvene postave.)

Načelnistvo podružnice sv. Cirila in Metoda dné . . . 1892.

J. J., načelnik.

b) Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Podpisano načelnistvo naznanja, da priredi podružnica sv. Cirila in Metoda dné . . . ob . . . uri v gostilni v besedo v smislu § 3. I. d. podružničnih pravil. (Ob enem se naznanja, da bode shod javen v smislu § 14. društvene postave.)

Načelnistvo podružnice sv. Cirila in Metoda dné . . . 1892.

J. J., načelnik.

4. Vse vloge naj se pišejo v slovenskem jeziku; od okrajnega glavarstva pa se naj zahteva, da rešuje slovenski pisane vloge tudi v slovenskem jeziku. Ako bi kateri c. kr. urad na slovensko vlogo ne odgovoril v slovenskem jeziku, pritoži naj se dotično načelnistvo takoj pri visoki c. kr. deželni vladi.

Sami moramo najprej spoštovati svoj jezik, potem ga bodo spoštovali tudi drugi.

Iz Celovca. (Kirschner in minister Gautsch.) V „Celovčanki“ št. 289. l. 1891. smo brali, da je koroški poslanec France Kirschner izročil ministru Gautschu nekaj zahvalnih pisem iz Koroškega, v kterih že do sitega znani koroški nemškutarji in ponemčevalci zahvalijo ministru, da je tako trdo govoril zoper Slovence in slovensko šolo; oni pravijo, da so s sedanjo nemško šolo čisto zadovoljni. To pesem trobijo ti ljudje že veliko let in celi svet slepijo s tem, ker pravijo, da tako, kakor oni mislijo, tako mislijo vsi koroški Slovenci. Mi pa in slovenski državni poslanci bomo že tudi za to skrbeli, da bo svet zvedel, da je na Koroškem dosti pametnih Slovencev, ki si želijo pametnih šol, to je, za slovenske otroke slovenskih šol. Ne vemo natančno, koliko zaupnic

obrtnike in rokodelce samo s tem namenom, da širijo nemškutarijo in brezverstvo med našim nepokvarjenim narodom. Celo omahljivim učiteljem ponuja in daje skrivaj darila, ter jih tako lovi v svoje črne mreže. Po srednjem in zgornjem Štajerskem, po Solnograškem, Tirolskem in po nemškem delu Koroškega je dosti nemških siromaških šol, ki bi silno potrebovale kake denarne podpore. Pa za tiste svoje lastne brate se nemški Schulverein nič ne meni. Tistim ne dá niti enega krajcarja. Nemški Schulverein je lačen samo slovenskih otrok. Schulvereinske šole imajo naloženo, da odvrčajo nedolžno mladino od vere in od domovinske ljubezni. Te šole so gnjezda, v kterih se valijo Judeži Iskarijoti katoliške vere.

6. Zagreb je večinoma prav lepo pa tudi še precej veliko mesto. Kinčijo ga lepe hiše, ktere se še toliko lepše kažejo, ker vihrajo raz njih same slovanske zastave. Konec prav lepega Zrinijevega trga je velikansko poslopje, v kterem je znameniti muzej in dragocena Strossmayerjeva galerija lepih in dragocenih slik. Nihče ni storil toliko za slovensko-hrvaški narod, kakor ravno škof Strossmayer. Blagor deželi, ki ima škofa, ki ne samo da ljudstvo zastopi in se z njim pogovarja, ampak ki ima tudi vedno odprto roko za blagor in omiko svojega ljudstva. Kraljica vseh poslopij v Zagrebu pa je veličastna stolna cerkev, ki je leta 1880. po potresu veliko trpela, zdaj pa se je tako popravila in olepšala, da boš težko našel v celem cesarstvu cerkve, ki bi se dala tej slavni stolici primerjati. Zdaj se dela na obeh zvonikih, ki bota 100 metrov visoka; pa se ne zidata, ampak obrezani štirioglati kamni (kvadri) se drug vrh drugega pokladajo in

je minister Gautsch dobil (nektere so pošiljali tudi Ghonu, kakor je bilo brati). Toliko smo zvedeli, da je Prevaljski župan in fužinski vodja Hupfeld nagovarjal župane, naj se podpišejo na zahvalnico za Ghona; koliko jih je dobil, ne vemo; morda je Kirschner tudi te Ghonove zaupnice ministru kazat nesel. Liberalci imajo po celi deželi na vrvicah postavljene svoje kričače in agente; če kakih zaupnic potrebujejo, jih kar iz Celovca na vrvicah „pocukajo“, pa začnejo zaupnice ali kar potrebujejo vkup leteti. To smo že naprej vedeli, da bo tudi zdaj tako, posebno že zato, da bi pobili veljavo naše deputacije, ki je šla na Dunaj. Glasovi, ki po Celovski komandi hvalijo Ghona in Gautscha, so prišli do zdaj iz Šmarjete, Podkloštra, iz Borovelj, iz Prevalj in Pliberka, Št. Lenarta, Št. Jurija — tu od občine, tam od šolskega sveta, tam od župana samega, kakor pač morejo; najbrž jih bo še nekaj prišlo, ako jih bodo potrebovali. Pa kaj za to? Kaj je s tem dokazano? Samo to, česar nikoli tajili nismo, da je med koroškimi Slovenci še veliko zapeljanih nemškutarjev, ki svojim rojakom pri vsaki priliki polena pod noge mečejo, pa tudi dosti takih, ki sicer nočejo Slovenci biti, ampak le takrat, kedar želijo slovenske terjatve kot navidezni Slovenci „v imenu Slovencev samih“ pobijati. Bolj pa, ko se bodo koroški Slovenci dramili, vzbujali in zavedali svojih pravic, toliko bolj bo ginila in se krčila tudi ta svojat. S poslancem Kirschnerjem imamo pa še eno besedo skupaj: V državnem zboru so prišle to jesen imenitne reči na vrsto, kakor gozdna postava, domovinska postava, lokalne železnice, znižanje davka pri malih davkoplačevalcih itd. Vse to se živo dotika tudi Vaših volilcev, pa Vi niste odprli svojih ust, da bi se poglali za korist svojih volilcev; molčali ste, čeravno ste pred volitvami toliko obetali in toliko rečij našli, da jih hočete zagovarjati in pridobivati. Da bi se poglali za pravo korist svojih volilcev, za njih obstanek in kruh, za to ste nesposobni, samo nemškutarija Vam je še pri srcu, nemške šole in ponemčevanje koroških Slovencev; za to ste bili še dobri, da ste ministru tista pisma koroških nemškutarjev nesli, da bi ga še bolj podkurili zoper Slovence! Ta pisma bi se bila pa tudi lahko po pošti poslala, to bi prišlo veliko boljši kup, kakor pa to, da moramo Vam vsaki dan deset rajniš plačati, da taka pisma prenašate; saj družega, kar je nam znano, še niste nič storili v državnem zboru!

Iz Vernberške soseske. (Volitev.) Občinska volitev nam ni šla po sreči; liberalni Oraš je še na vrhu ostal. Mi smo hoteli dva župnika (iz Domačal in iz Št. Jurija) v odbor spraviti. Liberalci pa seveda o duhovnikih nočejo nič slišati. Zato bi pa bolje bilo, da bi tudi v cerkev nič ne hodili, saj tako ne vedo več, ali se morajo roke spredaj skleniti ali zadaj na hrbtu. Čudno so se pa Št. Jurski farmani obnašali. Iz drugih far so dobili Št. Jurski župnik 14 glasov, iz domače fare pa niti enega ne! Pa čuditi se ni, da je pri nas slabo šlo, saj še onkraj Drave, na Zili in v Ločah, ni šlo nič bolje, in tam so vendar Slovenci že bolj med seboj; niso tako na mejo postavljeni, kakor mi.

Iz Štebna na Zili. (Slovenska zmaga.) Po hudi borbi smo vendar spet zmagali pri občinski volitvi. Nemškutarski liberalci so vse svoje moči napeli, pa jim ni šlo. V 3. razredu so voljeni 4 naši in dva nasprotnika, v 2. razredu je 6 naših, v prvem pa 6 nasprotnikov. V prvem razredu volijo grajščaki in učitelji, toraj smo v manjšini. Županov bo še nadalje značajan rodoljub Matej Dromelj. Plesiščani in Adrovci iz Št. Jurske župnije so nas zapustili; pa tudi Št. Pavelčani so se večidel oklenili svojega krivega preroka. Žalostno!

Iz Železne Kaplje. — Ne v odgovor več ko umazanemu dopisu iz Železne Kaplje v št. 3. letošnjih „Freie Stimmen“, ampak samo da se v prav svetli luči zopet pokaže sicer že znana lažnjivost nekterih dopisnikov zloglasnih „Glasov“ — objavite sledeče vrstice: Grda laž je, da bi sedajni načelnik našega krajnega šol. sveta, č. g. župnik S. Muden pri volitvi bili dali samemu sebi glas; pač pa je resnica, da je eden tržkih udov krajn. šol. sveta volil samega sebe! Dokaz: volili so trije našinci in dva tržana; eden tržanov je dobil dva glasova, č. g. župnik pa tudi dva; tako da jih je še le žreb določil načelnikom. Zato č. g. župnik niso volili samega sebe, ker bi sicer imeli tri glasove; tržan pa je moral voliti samega sebe, ker bi ne mogel dobiti dva glasova, kajti od naše strani ni dobil nobenega. — Sicer pa ni nepostavno in tudi ne ravno sramotno, če kdo v enakih razmerah voli samega sebe; a vseskozi nečastna in poštenemu možu docela nedostojna je grda laž, s katero kdo drugega dolži dejanja, ki ga je sam storil. — Laž je dalje, da so č. g. župnik tukajšnji nemški vrt kedaj imenovali „Deutscher Thiergarten“; pač pa je resnica, da ga je nek tržan, ki se tudi vsteva Nemcem, vpričo g. župnika imenoval

„Privilegierter kleiner deutscher Thiergarten“. Da so se te besede položile g. župniku v usta, temu se pri naših razmerah ne čudimo. — Na res umazano psovko imenovanega dopisa zapišemo samo „retour“, in smo prepričani, da ne bode zgrešila prave poti.

Od Bele. — Od več krajev se sliši o tužni osodi mnogih izmed znanih 33 prošenj za slovensko šolo, kako jih nasprotniki slovenskega národa cepijo in pobijajo, prav kakor Herodezevi vojaki beetlemske otročiče. Ker je č. bralcem „Mirovim“ znano, da je tudi naša občina oddala enako prošnjo, si znabiti mnogi mislijo, da smo tudi mi svoje lastne besede pozabili, kakor toliko drugih. V Celovcu so prej ko ne kaj takega pričakovali ali vsaj upali; zato so nam prošnjo vrnili, naj še enkrat povemo svoje želje. Nov župan in nekoliko izpremenjen odbor: da bi kaj takega ne mikalo in ne vleklo, bilo bi res čudno! Toda smola, ta nesrečna smola in pa — ti trdovratni in zapeti gorjanci, ki so si enkrat vbili v glavo, da se hočejo znanprej tudi slovenski brati učiti! Prav kakor njihovi hribi in jeklene skale, prav tako trdno so se postavili, da jih ni strahovanje s pomnoženimi plačili, ni prijazni namigi, ni druge ljubeznjive (?) sape niso upognile. Kar je zahteval prejšnji župan s svojimi odborniki, to so zahtevali tudi zdaj: mi tirjamo, naj se v Železno-Kapeljsko šolo vpelje slovensščina kot učni jezik slovenskim otrokom — to je vsebina enoglasnega sklepa predzadnje občinske seje! Živeli vrli Belčani s svojim odborom! Njihova možata značajnost bodi vzgled vsem slovenskim občinam! Mi Belski srenjčani pa pričakujemo, da so besede onega sklepa jasne dovolj, tako da jih bodejo tudi v Celovcu razumeli in da ne bode treba še v drugič ali tretjič popraševati, kakor v mlinu. (Dotična seja bila je zaradi neprimernega obnašanja našega virilista menda tako burna, da so nekateri odborniki pozneje obžalovali, ker niso zapustili zborovalnice, češ: gospod, topli se pa ne bomo.)

Iz Črneč. Prejšnji šolski svet je odposlal prošnjo za slovensko šolo, ki je bila sedaj nazaj poslana, da se še enkrat o nji posvetuje. Sedanji šolski svet, kteremu stoji naš hudi nasprotnik, grajščak Lušin na čelu, pa se ne strinja s to prošnjo. Le dva kmeta sta ostala zvesta svojemu prepričanju, za to jima hvalo izrečemo. Mi Črnečani pa, to si g. Lušin zapomnite, se ne damo prestrašiti in ne odjenjamo, dokler slovenske šole ne dobimo. To je naša volja!

Iz Slovenjega Šmihela. Pri nas je ljudstvo vse slovensko in zbujeno. Žalibog naše želje za slovensko šolo so pa zopet od naših nasprotnikov ovirane. Na sv. Štefana dan je imel šolski svet sejo o slovenski šoli. Zahvaliti se moramo vrlim narodnjakom Vrčku v Lepi vesi in Petru v Mišljah, da nista zatajila svojega prepričanja. Slovenski šoli pa so nasprotovali Kerš iz Lečje gore, Mounik in Štajrar. Kerša in Mounika vendar ne štejejo med nasprotnike; mislimo pa, da jima manjka še prepričanja in da ne vesta kaj delata.

Iz Pliberka. V soboto dné 9. t. m. smo imeli imeniten pogreb. Pripeljali so sem na Dunaji umrlo grofinjo Gabrijelo Thurn Valesassina, ki je še le 51 let stara morala nanagloma svet zapustiti. Pokojnica bila je pobožna gospa, kakor je sploh vsa grofovska družina pobožna. Neki vsak večer klečé pri postelji molijo svojo večerno molitev; resnica je, da pri posteljah visijo pobožne podobe in rožnivenec. Naj bi takemu zgledu sledili drugi manj imenitni stanovi — in pred vsem uradniki, ki jedó take gospóde kruh. Akoravno je med pogrebom curkoma lilo, se je zbralo vendar obilno gospóde. Na grobu se je nekemu imenitnemu gospodu zakadilo, da ga ne pozdravijo vsi gg. duhovniki. „Nur die zwei ältesten Herren haben gegrüsst, wie es Sitte ist,“ prišlo mu je nevoljno čez ustnice. Vsaj jaz si celó glasno govorjenih besed ne morem drugače tolmačiti, kakor da je hotel s tem omenjeni gospod izraziti svojo nevoljo zlasti nad mlajšimi duhovni, da ga ne pozdravijo. Bržkone so vsi mlajši duhovniki prekucali ali neotesani gorjanci. Omenjeni gospod naj bi ne prezrl, da so nam duhovnikom cerkvena oblačila več, kakor uradnikom uradniška suknja. Dostojnost od nas tirja, da se v cerkvenih oblačilih za nikomur ne oziramo, ne pa da bi ljudem poklone delali. Naj se dotični gospod pomiri; slovenski duhovniki tudi vedó, kaj je dostojno. Oni bodo svoje prijatelje vselej pozdravljali, in dostojanstvenike tudi, sevé, kjer je treba. Neprijateljem pa nismo nobene posebne časti dolžni, le to smo jim dolžni, da prosimo, kakor nam je prositi za svoje prijatelje in neprijatelje.

Iz Libuč pri Pliberku. Pri občinskih volitvah zmagali smo v 2. in v 3. volilnem razredu. Zdaj so nam pa volitev ovrgli. Nasprotniki so si po svojem napravili zapisnik volilcev, in zdaj, ko smo vendarle zmagali, so ugovarjali volitvi, ker zapisnik ni bil v redu. Kdo pa je temu kriv? Mi ne, ali tak boj ni pošten. Kmetje so vsi razburjeni. Ali se res ne bomo ubranili Pliberške gospóde in

njih pristašev? Ne udajmo se! Sosedje, pridite v polnem številu, zmagali bomo zopet! Volitev bodo zdaj razdelili na tri dni, da bi kmetje lažje zamudili dan volitve. Kmetje, pozor! Skrbite, da poizveste o pravem času, v katerem razredu volite in kateri dan. — Učitelju smo pa prav posebno hvaležni za njegovo prisrčno skrb za nas kmete. Prišla je k njemu žena narodnega kmeta; in ker se menda nad kmete ne upa, je ženski razlagal, kako slabo je za kmete, da hodijo po volilnega komisarja. Plačati mu morajo pot, njihova volitev pa bode, če ostanejo tako trdovratni, vsakokrat ovržena, ker narodni kmetje niso sposobni za občinske odbornike. Ko bi učitelj postavil delal, tedaj bi kmetom seveda ne bilo treba hoditi na volitev, ukazovali bi kar liberalci. Ali, hvala Bogu, mi imamo postavne in postavno izvoljenih odbornikov ne bodete zavrgli. Ali bodejo odborniki za svoj posel sposobni ali ne, o tem učitelj gotovo ne bode sodil. Da je kdo le liberalen, potem je pa že sposoben, naj gospodari, kakor hoče. Mi hočemo v občinskem zastopu krščanske kmete, in če pojde vse prav, nam gospóda svojih ne usili več.

Iz Švabeka. (Za slovensko šolo!) Ljubi „Mir“! Najpoprej Tvoj napredek srčno pozdravljamo in Ti voščimo prav veliko sreče in mnogo vspeha k novemu letu! — Gosp. načelnik našega krajnega šolskega sveta je dobil od okrajnega šolskega sveta po leti lanskega leta vloženo prošnjo za slovensko šolo nazaj z ukazom, da se ima še enkrat seja sklicati in posvetovati, ter o sklepu poročati in tudi zapisnik te seja doposlati. Toda šolski svet se je tej nepravilni zahtevi ustavil in odpisal, da je še enkratna seja nepotrebna in neumestna, ker se je naša prošnja za slovensko šolo čisto po postavnih poti sklenila. Kakor kaže povabilni list, bili so vsi udje krajnega šolskega sveta k seji dné 7. julija. 1891. l. sklicani, in so se tudi vsi znašli. Pri seji se je prošnja sestavila, vsestransko o nji posvetovalo, dvakrat prečitala in enoglasno sprejela, kakor kažejo podpisi v zapisniku. Kaj zato še hočejo nekateri gospodje? Neumno bi bilo še enkrat sklepali, kar smo že enoglasno sklenili; saj nismo babe! Potem smo prošnjo pa tudi zapisnik seja, v kateri smo jo sklenili, spet odposlali, in zdaj mislimo, da velja, ker nismo več nazaj dobili. Nasprotniki slovenske šole tedaj pri našem vrlém šolskem svetu ničesar niso dosegli. Pa zviti kakor so, obrnili so se do občinskega odbora, češ: temu je na čelu „bauernbunderski“ župan: ta se bode torej gotovo izrekel proti slovenski šoli, in tako bo ostalo vse pri starem. To so nekateri gospodje menda tem bolj pričakovali, ker se je lansko leto večina našega občinskega zastopa res bila izrekla za nemške šole, in to po pritisku našega župana in učitelja, ki je ob enem tudi občinski pisar. Pa ni jim obveljalo! Tista prošnja za slovensko šolo, ki jo je odposlal naš krajni šolski svet, priromala je, kakor menda tudi drugod, v Švabek nazaj, naj se še enkrat izrečemo o slovenski šoli. Pri zadnji občinski seji sklepalo se je torej na višje povelje zopet o poučnem jeziku v naši šoli. Kakor vedno, sta si tudi sedaj naš ljubeznjivi župan, star bauernbundar, in šolmešter, tajnik, prizadevala, kar le človek premore, da bi občinski zastop pregovorila, naj se na njih povelje zopet, kakor onokrat po leti, izreče za nemško šolo. Župan šel je par dnij poprej k „bauernbundarjem“ nasrkat se visoko nemškega duha in učiti, kako bode pri občinski seji nemščino povzdigoval v sedma nebesa in jo kot jedino zveličavno odbornikom priporočal; in res je razsajal in govoril, kakor še nikdar prej, da je siromaku vse teklo iz lica; učitelj pa, ki je manj izurjen v politiki in ne zna govoriti, prikimoval je, kar se je le dalo. Pa vstal je potem vrli naš prvi občinski svetovalec Lovrenc Krištof in stavil predlog, naj se občinski odbor izreče za slovensko šolo. V daljšem govoru je tudi pojasnil svoj predlog. Ko je župan le še razsajal, djal mu je gosp. Krištof: župan, tiho zdaj; krega je že zadosti, daj zdaj glasovati! In glasovali so; dva odbornika sta samega strahu pred županom pred glasovanjem zbežala, drugi pa so s Krištofom glasovali za slovenski poučni jezik skozi vse razrede; nemščina bodi učni predmet od 3. ali 4. leta naprej. Tako je ostal ljubeznjivi župan na cedilu; same jeze ni hotel zapisnika narekovati in podpisati. Zato je prvi svetovalec dejal: „bodem ga pa jaz narekoval“, in res ga je narekoval gladko ko voda. Učitelj pa ga je moral pisati, kar je šlo silno, silno težko; tresel se je nevolje ko šiba na vodi ter je v eno roko komaj srago brisal. Pravijo, da je krvav pot potil. Župan pa je še vpil: „grivalo Vas bo!“ Pa nič ni pomagalo. Zdaj sta se občina in šolski svet odločno izrekla za slovensko šolo. Kaj, kaj zdaj bode? Tako smo se Švabekarji potegnili za slovensko šolo! Slovenski možje po vsem Koroškem: posnemajte povsod naš zgled in se potegujte za svoje pravice, potem bomo gotovo vsaj enkrat dobili slovenske šole, kterih nam je tako živo potreba! Slovenci! Ne udajmo se!

Iz Prevaljske okolice. (Za hvala g. Ghonu,) ktero je sklenil naš krajni šolski svet, se mora postaviti v pravo luč, da svet vidi, kdo se predrzne govoriti v imenu naš Slovencev. Sedanje odbornike so volili le fužinarji in njih kimovci. Mi še za volitev vedeli nismo, so kar brez nas opravili. Še zdaj odbornikov ne poznamo vsih in tudi šolskih svetovalec ne. Najbrž so kaki pri-vandrani Nemci, ki delajo v fužinah; še tega ne vemo, ali so katoliške ali lutrovske vere. Ti ljudje ne poznajo naših potreb in bi pač bolj pošteno storili, ko bi se ne mešali v občinske volitve in tudi nam domačinom kaj veljati pustili. Mi ho-čemo katoliške in slovenske šole in smo hvaležni slovenskim poslancem, da se za take potegujejo. — Res so dobre fužine, da vsaj tudi nekaj Slo-venci pri njih zaslužijo; po drugi strani pa so nam spet v napotje, ker privabijo veliko tujih ljudi, ki niso ne našega jezika, ne naše vere, ne naših mislij. in tako ne more biti sloge in edinosti v občini. Fužinski vodja bi pa tudi bolje storil, ko bi skrbel le bolj za fužinski napredek, ne pa toliko za nemško-liberalno politiko. Naj bo še tako mogočen, našega prepričanja nam vendar ne more iz srca iztrgati. (Sledijo podpisi.)

Iz Dravograda. (Domač kiparski umet-nik.) Nedavno sem na svojem potovanju prišel tudi v Črneče in od tam k podružnici in ro-marski cerkvi sv. Križa. Čudil sem se, na deželi videti tako veliko in lepo cerkev. V cerkvi sem posebno občudoval lepi podobi Marije in sv. Janeza pod križem. Pozneje sva z nekim gospodom skup prišla, in prašal sem ga, kdo bi bil naredil ti krasni podobi. On mi reče: „Ti dve podobi ste čisto novi; naredil jih je pa akademični podobar gospod Progar v Celovcu. Ljudje so se iz za-četka branili, ker so bili misli, da umetnik preveč zahteva, zdaj so pa vsi veseli, ker vidijo, da je delo jako lepo, mojstersko in pošteno izvršeno.“ — „Tedad Progar je to delal“, rečem jaz, „tega go-spada pa tudi jaz poznam. Saj sem koj vedel, da teh podob ni delal kak navaden podobar. Jaz sam sem bil nedavno v Progarjevi delavnici v Celovcu (Fleischmarkt 5) in sem se prepričal, da g. Progar ni bil zastoj štiri leta na podobarski akademiji na Dunaju. Posebno se mi je dopadla skupina, ki je namenjena za cerkev v Kamniku na Kranj-skem. Mati Božja stoji na zemlji in moli, nekaj nižje plavajoča sta dva angelja, eden Mariji po-nuja krono in žezlo, drugi pa lilijo in venec. Spodaj sta zopet dva velika angelja, eden gode, drugi pa poje. Mariji nad glavo pa je več amoret (malih angeljev). Kamničani bodo pač veseli, kedar to podobo dobijo.“ — „To verjamem“, odgovori mi nepoznani gospod, „Progar je res pravi mojster, na ktere ga smemo Slovenci ponosni biti. Saj je tudi v »Kärntner Volksblatt-u« izvrstno pohvaljen, ker je tako lepo popravil altarje v cerkvi sv. Bošt-jana pri Ostrovici.“ — „Tega pa še nisem bral“, odvrnem jaz. — „Le berite“, reče gospod, „Vas bo zanimalo; članek je v štev. 48. od dne 26. no-vembra l. l.“ — „Dobro“, rečem jaz, „hočem ga prebrati brž ko v mesto pridem. Pa še nekaj Vam moram omeniti, kar zopet potrjuje pregovor »nemo propheta in patria«. Progar mi je namreč pravil, da ima še precej dela, pa večidel le pri Nem-cih.“ — Gospod reče na to: „Nič se ne bojte, sčasoma ga bodo že tudi Slovenci spoznali, da je njegovo blago pošteno, delo pa ceno in mojstersko. Zdaj je še premalo časa v deželi; če bo pa na več krajih tako lepo delo dovršil, kakor pri sv. Križu, potem bo kmalo v slovesu, in on to tudi zasluži.“ Čez nekaj časa sem jaz rekel: „Lepa je res ta cerkev sv. Križa pri Črnečah, pa slikarije jej še manjkajo.“ — „To sami vemo“, reče ne-znani gospod, „smo tudi že govorili o tem, pa ne vemo, komu bi delo izročili.“ Jaz rečem na to: „Za tako lepo cerkev ne gre klicati kakega mojstra-skazo, tu je potreben že akademično izobražen sli-ka; tak bi bil na pr. gosp. Simon Ogrin na Vrhniki na Kranjskem, ki se je učil na slikarski akademiji v Benetkah.“ — „Dobro, si bom zapisal njegovo ime“, reče nepoznani gospod, ter se kmalu potem poslovi. Za „Mir“ sem pa te vrste napisal, da bodo Slovenci, če za kako cerkev ktero prav lepo podobo želijo, vsaj vedeli, kje jo morajo na-ročiti. To pa koj povem: G. Progar, kakor sem se prepričal, ni predrag, pa tudi pod ceno ne dela; on dá pošteno in trpežno blago, ima dobro učene pomočnike, ktere mora drago plačati, in dela lepo in skrbno po zakonih prave umetnosti. Tako delo potem ne more biti za malo svoto izgotovljeno. Kar je po ceni, je brez vrednosti, to je že star in resničen pregovor.

Od Meze pri Spodnjem Dravbregu. Zborovanja podružnice sv. Cirila in Metoda za Slovenji Gradec

*) Tako je! Tudi mi smo se le pred kratkim časom z obžalovanjem čuli, da je oddal nek slovenski župnik na Ko-roškem precejšnje delo v svoji farni cerkvi — Nemcu, ko imamo vendar v tej stroki izvrstne moči v Slovincih samih, ki so se to delo dobiti pošteno trudili, pa se jih je vendarle prezrlo. Kedar pa že pridemo do pravega spoznanja?

Uredništvo.

in okolico, dne 27. decembra pret. l., se je udeležilo zraven Štajercev tudi mnogo koroških kmetov od Tolstega vrha, Črneč, Libelič, Spodnjega Dravberga in celó iz daljne Ojstrice. Zborovanje je bilo v hiši g. Pernata v Meži, in je prišlo toliko kme-tov, da je še prostora zmanjkalo. Govorilo se je mnogo koristnega o verski in národni šoli, in kra-tek čas so nam pripravili vrli pevci Črneški.

Iz Ljubljane. (Družbi sv. Cirila in Me-toda) so poslali kot novoletno darilo: Dr. Ignacij Kotnik 15 gld., nadučitelj Janko Žirovnik 9 gld., in sicer 4 gld. za-se, 5 gld. pa za gospoda Antona Belca, trgovca v Št. Vidu nad Ljubljano, da si s tem darom kupita oprostnih listkov za novoletna voščila, in vesela družba, zbrana na Silvestrov večer v gostilni gosp. Frana Jermana v Črnomlju 5 gld. — Naj bi lepi vzgledi gospodov darovalcev našli mnogo posnemovalcev, ki bi tek-movali v podpiranju blagih namenov naše družbe! — Dalje nam je poslal g. Fran Fajdiga, trgovec v Sodražici, 16 gld. 12 kr. kot čisti dohodek tom-bole, prirejene na Štefanov večer, z željo, da bi národnjaki po deželi večkrat napravljali take igre v podporo naši družbi; čisti dohodek utegne precej velik biti, in ljudstvo dobi zanimanje za národno stvar. Z radostjo pozdravljamo ta nasvet, kakor nas tudi veseló vedno množéči se darovi iz širših krogov našega občinstva. Tako je daroval družbi Ivan Zor, črevljar v Ljubljani, 1 gld. — Kot za-kasneli pristavek zabeležujemo še dostojno zahvalo za darove: S. R. 1 gld., gospodičini Elika in Miléka Novakovi v Kostanjevici 6 gld. 29 kr., Neimenovan v Postojni 5 gld. in prepozni Celjski pevci 6 gld. 60 kr., kot zakasneli pristavek pa za to, ker so se omenjeni darovi poslali posameznim udom, ne pa vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, kar naj blagovoli uvaževati občinstvo, kakor smo to pred kratkim obširneje naznanili po časopisih. — Naj novo leto vzpodbuja vse blage naše prijatelje in dobrotnike k novemu in vstrajnemu delovanju, da se bode mogla družba vedno lepše in veseleje razvijati in razevitati!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz Dunaja. (Slov. akad. društvo „Slo-venija“) priredi 8. februarija t. l. v dvorani „Hôtel goldenes Kreuz“ Bleiweisovo pravnost in sicer kon-cert s plesom. Natančni program priobčimo ob kratkem. Slavnost sama, ki bode na čast nepo-zabljivemu voditelju slovenskega národa, bode go-tovo vredna vrstnica slavnostim, ktere je prirejala „Slovenija“ v prošlih letih, in ki so si pridobile dobro ime in veljavo med slovanskim dunajskim občinstvom. Čisti dohodek namenjen je sl. pod-pornemu društvu za slovenske visokosolce in dru-štvenim namenom in se gledé na ta dobrotni na-men prostovoljni doneski z zahvalnostjo sprejemajo od odbora ak. dr. „Slovenija“, Wien, VIII. Wicken-burggasse 12.

Odsek.

Glasovi nasprotnikov.

Šestletna šola.

O shodu „bauernbunda“ na Rudi imamo še poročati, da se je našel kmet iz Spodnje vasi, ki je imel toliko srčnosti, da se je vpričo liberalcev potegnil za šestletno šolo. Toda brž so padli po njem z besedo in mu sapo zaprli. Najprej se je za osemletno šolo potegnil poslanec Kirschner. Rekel je, da imamo prav za prav le sedemletno šolo. Ako se otroci zavolj šole delu odtegnejo, vojaščina še več ljudi delu odtegne, pa vendar nobeden (?) čez vojaščino ne godrnja. Kar se otrok v šoli nauči, to mu skoz celo življenje prav pride. Zato bi se morali ljudje le veseliti, da imajo šole. — Tudi neki Rup, p. d. Fischer, iz Šmartna je v tem duhu govoril in še pristavil, da duhovniki ne-majo pravice, se v šolske reči utikati (!), ker sami nimajo otrok.

Kaj mi mislimo o šest- in o osem-letni šoli, to smo že dostikrat povedali. V mestih naj bo osemletna šola, saj ljudje z otroci tako ne vejo kaj početi. Za rokodelstvo so 12letni fantiči navadno še preslabi, toraj je bolje, da v šolo hodijo, kakor da bi se po ulicah okrog potepali. Za kmete pa osemletna šola ni dobra. Ni samo to, da gospo-darjem vsled tega pastirjev primanjkuje, še večí nesreča je ta, da se otroci delu čisto odtujijo. Kdor je za delo ustvarjen, mora zgodaj začeti. Ako je pa deček do 15. leta v šolo hodil in se s tem po-stopanja navadil, potem mu delo nič več ne diši: silno nerad in le po sili se ga loti, in tudi si do-mišlja, da je za pastirja ali hlapca že preveč učen, in zavolj tega le na to misli, kako bi v mesto prišel in kako bolj imenitno službo dobil. Vsak je nesrečen in malo vreden v svojem stanu, ako s tem stanom ni zadovoljen; zato bo tudi tak le slab hlapec in slab gospodar, kdor se v tem stanu nesrečnega čuti in se po višem spenja. Mi bi se še sprijaznili z osemletno šolo, ko bi bila tako uravnana, da bi se na kmetijski pouk več

ozira jemalo. Ko bi se šolarjem z besedo in zgle-dom razlagala sadjereja, živinoreja, živinske bo-lezni, vrtnarstvo in sploh take reči, ki so za kmeta koristne, potem bi se otroci navzeli veselja do svo-jega kmetijskega stanu in iz njih bi postali izgledni gospodarji in umne gospodinje, pridni hlapci in dekle. Taka šola bi bila pa le potem mogoča, ako bi se kmetijstvo tudi na učiteljski pripravnici pridno in temeljito učilo, kajti česar učitelj sam ne zna, tudi otrokom ne more povedati. Ko bi bila osemletna šola taka, kakor smo zdaj povedali, potem bi se je tudi mi toliko ne branili. Ni tedaj resnica, kar nam nasprotniki očitajo, da mi ljudem ne privoščimo šole in pouka ter da jih hočemo v nevednosti ohraniti. Ravno narobe je res: mi ka-toliški Slovenci spisujemo knjige in časnike in jih širimo med ljudi, da bi ljudstvo naše vedno bolj omikali. Tudi šole ljudem radi privoščimo, ako so šole dobre. Da je pa šola dobra, mora biti krščanska, verska in pa v materni be-sedi, tedaj za slovenske otroke slovenska. Če otrok ne zastopi, kaj mu učitelj govori in kaj v bukvah bere, to ni nobena šola, ampak neumna traparija. Da bi morali pa otroci zato osem let v šolo hoditi, da bi zvedeli, kakošna mesta in kake vode in gore so v Ameriki in Afriki, ali koliko nog ima rak, ali kako se imenujejo različni me-tulji in kebrji, — za to pa mi nismo, take reči niso tako imenitne, in to človek še v poznejših letih lahko v kakih bukvah bere, če ga branje ve-seli. Dokler se tedaj otrokom razlagajo take ne-potrebne reči, tako dolgo smo zoper osemletno šolo in mislimo, da je šestletna šola za kmete bolj pri-pravna. Bolje bi bilo, da se naredi šestletna šola in potem še štiriletna nedeljska šola, da bi se mladi ljudje še kaj več naučili; saj ob nedeljah bi imeli čas, v šolo priti. Če je Kirschner rekel, da človeku vse prav pride, kar se v šoli nauči, mu to že potrdimo, ako je šola dobra. Ako se pa v šoli razkladajo nepotrebne reči, potrebne pa zanemarjajo, ali pa če se otroci pončujejo v tujem jeziku, kterege ne zastopijo, in če se vsled tega skoraj ničesa ne naučijo razun postopanja, taka šola je pa boljši da je ni. Če je Kirschner rekel, da vojaščina kmečke mladenče še bolj od dela od-vrača, kakor šola, mu to radi pritrdimo; to pa ni res, da bi čez vojaščino nobeden ne godrnjal. Mi vsi želimo, da bi si krščanski vladarji roke podali in v miru med seboj živeli, potem tudi naš cesar ne bode toliko vojakov potreboval. Da je pa tako sovraštvo med národi, in da se vsi na vojsko pri-pravljajo in drug družega pokončati žugajo, to je ravno kazen Božja, ker se je ljudem krščanska lju-bezen in ponižnost iz srea zgubila, nasprotno pa hrepenijo le po oblasti, bogastvu, mogočnosti in časti. Pa njih lastni grehi jih bodo topli. Če brez-verskim Italijanom že dežela sv. Očeta papeža ni bila več sveta, da so mu jo po sili vzeli in ga oropali poštenega imetja, kako bi bilo potem pri-čakovati, da mogotci tega sveta ne bi mislili še na drug plen, da ne bi škilili še po drugih de-želah? Zoper hudo breme vojaščine ni druge po-moči, kakor molitev: prosimo tedaj Boga, naj omeči srea grešnikov, da se pravi krščanski duh na zemljo povrne, potem bodo tudi mogočni ná-rod in vladarji opustili svoje posvetne in ohole naklepe, odpovedali se bodo vsej krivici, vsi ljudje bodo lahko v miru med seboj živeli, in ne bomo potrebovali veliko vojakov. Kakih tisoč milijonov bi si Evropa lahko vsako leto prihranila, ko bi bila rešena vojaških troškov, davki bi se lahko znižali, zemlja bi se bolj obdelovala, na vse strani bi se nam bolje godilo. — Kaj pa hočemo s Fi-scherjem početi? On je rekel, da duhovniki se ne smejo mešati v šolske reči, zato ker sami nič otrok nimajo. To besedo smo sicer že večkrat slišali iz liberalnih ust, pa vendar je čisto nespa-metna. Če hočejo kje kak velik most postaviti, koga bodo za svēt prašali? Ali tacega človeka, ki je že sam tak most postavil ali vsaj pri delu pomagal, ali pa morda tacega, ki podobnega mostu morda še nikoli videl ni? Duhovnik je hodil ne samo v male, ampak tudi v srednje in visoke šole, ali se on ne bo na šolske reči bolj zastopil, kakor marsikteri kmet, ki morda še v šolo nikoli ni hodil? Dosti neumnih sklepov so naši kmetje že storili v šolskih zadevah, pa vselej le takrat, kedar so po svoji glavi delali in duhovnika niso hoteli poslušati. Duhovnik ve, kakošna mora biti šola, da je dobra; kmetje pa tega dostikrat ne vejo in morajo na vse kraje popraševati in se posvetovati, pa jo nazadnje še zavozijo, če mestni gospodi več vrjamejo, kakor svojemu dušnemu pastirju. Zato pa je prav, da tudi duhovnik svojo misel pové, kedar gre za šolo. Tudi župnik plačuje davke, zakaj bi on ne imel tistih pravic, kakor drugi po-sestniki? Liberalcem je pač duhovnik povsodi na poti, in vendar pravijo včasih, da niso nasprotniki vere! Duhovščina pa nema samo pravice, utikati se v šolske zadeve, to je celó njena dolžnost. Naj-imenitnejša naloga, ktero je Kristus apostelnom in njih naslednikom izročil, je ta, da morajo vse

národe učiti; uk se pa pri mladini začne, tedaj mora duhovščina čuvati nad šolami, da se otroci poučujejo v duhu krščanskih resnic ter obvarujejo pohujšanja in krivih nauk. Vsi pravi kristjani tedaj želimo, naj bi duhovniki ne samo utikali se v šolske zadeve, temveč naj bi šolo popolnoma v svojo oblast dobili, kakor je včasih bilo; potem se bo mladina spet v krščanskem duhu izrejala, in vse se bo na bolje obrnilo; tudi slovenščina se ne bo več pehala iz šol in v kot porivala.

Koroški Knotz.

V državnem zboru je bil nekdaj poslanec z imenom Knotz, ki je znal prav robato in grobo govoriti. Vsled tega je postal glasovit, in če kdo prav robato, neotesano in razžaljivo govori, pravijo ljudje, da govori kakor Knotz. Ko je graščak Plavec (Škorjanc) iz Lovank prvokrat govoril v deželnem zboru, kričal in robato udrihal po slovenskih duhovnikih, dal mu je ne „Mir“, ampak nemški list „Kärntner Volksblatt“ brž priimek „koroški Knotz“. Da Plavec ta priimek v resnici zasluži, pokazal je spet na shodu „bauernbundarjev“ na Rudi. Udrihal je prav surovo po svojih dveh tovariših deželnih poslancih g. Einspielerju in g. Muriju. Očital je njima, da ne storita svoje dolžnosti, ker svojim volilcem nikoli nič ne poročata, kaj se v deželnem zboru godi, in da mora on (Plavec) to namesto imenovanih dveh poslancev storiti. To je jako bedasto, predrzno in surovo govorjenje. Volilci gg. Einspielerja in Murija so večidel tudi naročniki „Mira“ in že iz tega lista najimenitnejše reči izvejo, kar se jih v deželnem zboru pretresuje; le žal, da se v deželnem zboru malokdaj kaj tacega skuha, česar bi se Slovenci veselili zamogli, najrajši pa se želje Slovencev in njihovih dveh poslancev prezirajo in odbijajo, in to bo morda tudi vzrok, da naših dveh poslancev ne veseli, na široko razkladati pred volilci, kaj vse dobrega deželni zbor za Slovence ni storil, in kaj vse hudega pa je storil. Da bi moral Plavec poročati o delovanju deželnega zbora, za to ga nobeden ni prosil, vsaj iz slovenskih volilcev nobeden, zato je bilo čisto nepotrebno, da se je toliko širokoustil. Malo olike mora Plavec imeti, da se predrzne, stopiti pred volilce drugega poslanca, svojega tovarša, in ga črniti pred njimi. On je govoril na Rudi in pred kmeti, toraj v volilnem okraju in pred volilci, ktere zastopata Einspieler in Muri. Plavec je voljen za mesta, on naj bi poročal v Velikovcu ali Pliberku ali v Kaplji, tje naj se gre bahat, kako slavno se je v deželnem zboru obnašal; da pa gre v volilni okraj drugega poslanca in tistega tam črni in psuje, to je nespodobno in brez taktno. Če to kdo drugi stori, ki ni sam poslanec, se mu ne more zabraniti, ako pa poslanec to stori, pokaže s tem, da ne pozna lepe šege in olike. Pa kaj bomo pri Plavcu olike iskali, ki je tako nesramen, da o Einspielerju tako govori, kakor bi bil on zakrivil umor Podkloštrum! Če bi le pičica resnice na tem bila, bili bi g. Einspielerja že davno zaprli. Sodnijska preiskava proti Ulbingu je pa dosti jasno pokazala, da g. Einspieler ob času umora niti zraven ni več bil, da sploh njega nobena krivda ne zadene, kar je izrečno potrdilo tudi državno pravdnštvo. Plavec se tudi laže, da zavoljo tega umora nočejo Einspielerja v noben odsek voliti. Ta je pa bos: tudi pred tistim umorom ga niso v noben odsek volili, in tudi rajnega msgr. Andreja Einspielerja niso nikoli v noben odsek volili. In g. Murija, ki vendar pri umoru Podkloštrum ni imel nič opraviti, ne volijo drugam, ko v verifikacijski odsek, kteri nema nič opraviti. Če Plavec pravi, da ga zato ne volijo, ker ne marajo v odsekih „narodnih hujškarij“, moramo mu pač reči, da on (Plavec) predrzno pretirava; kajti kdor g. Murija pozna, bo vedel, da je on mirna in krotka duša; z lepo in olikano besedo se pač potegne za svoje rojake, razsajati in zabavljati, kakor Plavec, pa ne zna. — Kar je Plavec stvarnega poročal iz deželnega zbora, to naši bralci že davno vedó; kar je pa o šolah čeval, na to se nam ne zdi vredno še enkrat odgovarjati, ker smo o tem že zgoraj dovolj obširno govorili. Obžalovati bi morali le iz celega srca, ako bi se s takim možem, kakoršen je Plavec, bratil sploh še kak Slovenec.

Laži in obrekovanje.

Nemški šulferajn izdaja neki list, ki ima menda namen, Slovane obrekovati in črniti pred celim svetom, da jim potlej z lajšo vestjo otroke krade. Tako sklepamo iz nekega članka, ki so ga „Freie Stimmen“ št. 2. posnely iz omenjenega lista. V tem članku je govor o spodnjih Štajercih; veliko je pisanega o panslavizmu in o rubeljnih*), naši štajerski bratje slovenski se kažejo svetu kakor

veleizdajalci, ki so vsi z ruskim denarjem podkupljeni in rujejo zoper Avstrijo! Tako nesramno se Slovenci obrekujejo! In „Freie Stimmen“ so predrzne dovolj, da take laži ponatiskujejo! Člankar toži in zdihuje, da vlada na spodnjem Štajerskem preveč Slovence gladi in boža, da jim je dala slovenske šole in se jim je dovolila hranilnica itd. Seveda šulferajnovci bi najrajši videli, ko bi vlada te hudobne Slovence vse v ječo zaprla; samo to je vprašanje, kdo bo potem za nemško gospodo delal in davke plačeval.

Šolske prošnje.

Beljaška „Deutsche Allgemeine Zeitung“, ktero so pa Slovenci nekaj drugače krstili, ima v 3. št. dopis iz Važenberske občine, v katerem pripoveduje, da so se v Tinjski in Važenberski občini vsi trije šolski soviti izrekli zoper slovensko šolsko prošnjo, ki se je lani podpisovala, in da so mnogi iz tistih, ki so lani slovensko prošnjo podpisali, zdaj vse drugega mnenja, da se izgovarjajo in svojo lansko besedo umikajo itd. Če je to resnica, se pač vidi, kako omahljivi so naši ljudje v šolskih vprašanjih; ta omahljivost pa pride iz nevednosti: ljudje pač sami ne vedó, kakošna naj bi bila šola; če jim nemškutar razklada potrebo nemščine, se podpišejo za nemško šolo; če pa pozneje Slovenec pride in jim razloži, da se otrok ne more nič naučiti, če se poučuje v nemškem jeziku, kterege ne zastopi, podpišejo se spet za slovensko šolo. Najbolj pametno bi bilo, ko bi se šolska postava § 6. tako preuredila, da se morajo otroci v ljudskih šolah poučevati v maternem jeziku. Potem bi bilo tega popraševanja in te mešarije enkrat konec. Saj pri drugih rečeh kmeta nič ne barajo, ali mu je kaka postava všeč ali ne, gospodje kar po svoje naredijo, kmet mora pa ubogati; zakaj je pa ravno zavolj šol toliko popraševanja? Gospodje, ki so študirani, bodo menda ja sami dobro vedeli, kakošna mora šola biti, kaj bodo pri teh ubogih kmetih popraševali, ki se ne zastopijo na take reči!

Politični pregled.

V državnem zboru se posvetujejo zdaj o novi kupčijski pogodbi z Nemčijo, Italijo in Švico. Za naše kmete ta pogodba ni slaba: lahko bodo v Nemčijo prodajali žito, živino in les, da se jim 12 let ne sme več meja zapreti, carina (col) se je pa tudi nekoliko znižala. V vinskih krajih pa se bojijo, da jim bo škodovala pogodba z Italijo, ako bi se laškemu vinu naše meje odprle. Najbrž bo cela pogodba potrjena. — Pravijo, da bo državni zbor skupaj do velike noči, še le potem se snidejo deželni zbori. — Razmere med strankami so še zmirom dosti zmedene in za nas malo ugodne. Na bolje se pa zna obrniti, kedar enkrat Čehi k zavesti pridejo in nehajo butati z glavo v zid. Govori se že, da se bo mladočeški klub razcepil, ter da se bodo zmernejši Mladočeši zvezali z realisti in Staročehi in približali konservativcem. Bog daj! — Postava kranjskega deželnega zbora o izsuševanju Ljubljanskega močvirja ni bila potrjena. Treba jo bo preurediti, kakor vlada želi. — Ogerski državni zbor je razpuščen. Nove volitve bodo v prvih dneh februarja. Pri teh volitvah se le Madjari med seboj ravšajo; Slovaki in Rumunci se ne zme-nijo dosti za to, saj bi jim tudi nič ne pomagalo, če bi prav en par svojih v zbor spravili; Madjar ne pozna pravičnosti. — O novi krošnjarski postavi se vršijo dogovori med našo in ogersko vlado. — Strašno na poti je nemškim liberalcem kranjski deželni predsednik baron Winkler. Vsake kvatre enkrat zaženejo krik, da se mora ta mož odstraniti. Radi bi namreč ponemčevanje na Kranjskem vnovič pričeli.

Nemški cesar Viljem postaja Nemcem čedalje bolj zoperen, tako da že javno govorijo o republiki. Cesar se namreč nič ne ozira na postave in vse po svoji volji naredi. Saj je očitno rekel, da kraljeva volja je najvišja postava. Med Prusijo in Maklenovim (Mecklenburg) je navstal neki prepir zavolj vojaške postave; pa namesto da bi se stvar v razsodbo predložila zveznemu svetu (Bundesrath), je cesar stvar kar sam razsodil, opirajoč se edino le na moč. S takim ravnanjem seveda se ne more ljudem prikupiti. — Egip-tovski podkralj je za hripo umrl; sultan je pa brž njegovega mladega sina za podkralja postavil, da bi druge oblasti ne imele časa, se v to stvar utikati. V resnici tako Angleži, kakor Francozi prežijo na Egipt; Angleži bi bili to-deželo že davno pograbili, ko bi se Francozov ne bali. — Ravno taka je z Marokansko deželo. Radi bi jo Francozi, pa tudi Španjci, najbolj pa Angleži. Ravno zdaj so nastali nemiri v Maroki, in brž so Angleži, Španjci in Francozi svoje vojne ladije tje poslali. — O nemirih in puntih se poroča nadalje iz Meksike, iz Braziliije in iz Kitajskega. — Tudi v Varšavi na Ruskem so bojda zasledili

neko zaroto. — Na Španjskem so pa prekucuhi pridrli oboroženi v mesto Xeres in začeli ropati in pleniti; vojaki pa so jih vendar premagali, razkropili in polovili.

Gospodarske stvari.

Kako se zdravi hripa ali influenza?

(Po Kneipp-ovi metodi.)

Časnik „Augsburger Postzeitung“ poroča, kaj je slavní župnik Kneipp govoril in povedal o hripa. Ta govor hočemo na kratko posneti:

Influenca ni nova bolezen, ampak je bila že davno znana pod imenom „hripa“. Pred dvema letoma se je hitro širila po vseh deželah in podavila je na tisoče ljudi; mnogim je pa pustila pohabljenno zdravje, da ne morejo nič več trdni postati. Influenca je hripa, in hripa ni drugega, ko močen náhod ali katár. Iz katára ali nahoda znajo nastati vsakovrstne bolezni, kakor jetika, sušica, bledica, vročinska bolezen; toliko bolj nevarna je tedaj hripa, ker ona je že močen nahod. Zato je treba hripo zdraviti. Včasih so jo znali pregnati priprosti kmetje, zdaj tega še zdravniki ne znajo. Prišla je tudi k nam v Wörishofen, pa mi smo jo „mrzlo“ sprejeli (z mrzlo vodo). Telo se z mrzlo vodo umije in potem obriše, na to pa mora bolnik brž pod toplo odejo. Prišel je s hripo kmet, ki je bil tako slab, da še sedeti ni mogel. Vzeli smo prtič iz grobega platna (prta), namočili ga v mrzli vodi, s tem prtičem smo ga trdo podrgnili po vsem životu, in potem smo moža v postelj spravili in ga dobro odeli. Tako se je naredilo štirikrat v eni noči, in drugo jutro je bil kmet že tako zdrav, da je v najhujšem mrazu sam domov šel. Ko so ljudje zvedeli, kako je ta kmet hripo pregnal, zdravili so jo sami na enak način in me niso več nadlegovali s to boleznijo.

Vsaka bolezen se iz začetka hitreje odpravi, kakor potem, ko je že ukoreninjena. Tako je tudi s hripo. Tudi njo izganjaj, brž ko jo zapaziš. Spozna se pa na tem: dobil boš močen nahod (katar), po vseh udih boš čutil veliko slabost; tako si truden in ubit, da ne moreš delati in bi se najrajši vlegel; začne te glava boleti, da imaš kar solzne oči; v glavi se ti kar vrti; apetita imaš prav malo, nisi za drugega, ko za v postelj. Nekteri je ves vroč od hripe, kakor bi imel mrzlico, in vendar se ne poti. Tacemu smo z mrzlo vodo umili glavo, prsi, hrbet in roke, potem pa ga dobro odeli. To mu je dobro storilo. Čez eno uro smo to zdravljenje ponovili in zdaj se je že pót prikazal. Ko bi se ljudje le vodo toliko ne bali! Enkrat so se me osepnice (koze) lotile. Jaz pa sem vzel škaf vode in se tako dolgo umival, da sem jih pregnal.

Hripa je neke vrste mrzlice. Pri mrzlici se vojskuje telo zoper bolezen, mrzlična gorkota se vojskuje z navadno telesno gorkoto in jo skuša premagati. Tako nastane vročina v telesu. Kjer pa gori, je treba gasiti. Pomagaj tedaj telesu z vodo, ne pa z različnimi strupi in bobki in prahovi, kakor se prodajajo po lekarnah. Da se le dvakrat umiješ z mrzlo vodo, začel se boš potiti, in to je že dobro znamenje, pót pomaga telo zdraviti.

Zakaj je hripa tako nevarna? Zato, ker so ljudje premalo utrjeni, preveč pomehkuženi. Kdor je utrjen zoper mraz in vročino, takemu se ni treba bati ne katara, ne hripe. Če jo prav dobi, jo bo kmalu premagal.

Novi čar.

Na Koroškem. Deško sirotišče v Celovcu je ustanovila Vincencijeva družba. — V Žabnicah so voljeni v občinski odbor sami slovensko-katoliški možje. Tudi za „Mir“ se je tam oglasilo mnogo novih naročnikov. Čast vrlim Žabničanom; naj bi jih posnemali še Uklani! — Vse hvale vredni so tudi junaški rodoljubi v Kotmari vesi, ki so potem, ko je bila prva volitev ovržena, pri drugi še bolj sijajno premagali nasprotnike. — Na Suhi se bo menda v kratkem ustanovila posojilnica. — V Žel. Kaplji so se godili na sv. večer ponočni izgredi. Več o tem nam bo morda naš tamošnji g. dopisnik povedal. — Celovski pobalini so s kamenjem potrupili okna v stanovanju g. Legata. Ali se nam bližajo isterske razmere? — V Beljaku je neka mlada ženska v Dravo skočila. Njen ljubimec jo je rešil in potem s pasom pretepel. Prav je imel! — Železnico bodo merili od Podkloštra do Št. Mohora. — V Šmarternem pri Celovcu je za župana izvoljen vrli rodoljub Ure. Čestitamo! — Občina Bela se je odločno že vdruživ izrekla za slovensko šolo. — V Wietingu so našli neko kmetico obešeno; nje lastni mož je na sumu, da jo je siloma obesil. — Pod voz je prišel hlapec Voltan iz Bajtiš. Prepeljali so ga v Celovsko bolnišnico. — Pri že-

*) O teh bode vedel gospod urednik Wolfgang Doberník sam največ povedati; ako pa ne, mu bomo pa prihodnjé mi z nekterimi zanimivimi podatki iz Varšave, ki so nam znani, k temu pomagali. Op. ured.

lezniškem mostu čez Dravo blizu Kamna je ključar Schreiner 8 metrov globoko padel in se ubil. — Pogorel je Pavlin v Kotmari vasi. — Iz raznih občin, nemških in slovenskih, se poroča, da skušajo liberalci pri volitvah duhovnike izbaciti in učitelje v odbore spraviti. S tem se menda mislijo ubraniti verske in slovenske šole. — Naši liberalci so se že Beneških Slovencev bati začeli. V „N. fr. Presse“ se namreč iz Trbiža piše, da družba sv. Mohorja svoje knjige tudi na Beneško pošilja. Morda hočejo s takim ovajanjem to doseči, da bi se še laška vlada pritožila čez družbo in jo po državnem pritisku uničila. Na to bi se pa lahko odgovorilo, da tudi primorski in tirolski Lahi mnogo knjig in časnikov iz Italije dobivajo, in to še takih, ki niso tako nedolžni, kakor Mohorjeve knjige. Družba svoje knjige tje pošilja, kjer jih kdo naroči in plača, bodisi v Ameriko ali tudi v Berlin! — Pri občinskih volitvah v Galiciji in Rikarji vasi je zmagala naša stranka. Slava našim volilcem!

Na Kranjskem. Dovoljena je šesta lekarna v Ljubljani, česar se bodo gotovo razveselili prebivalci St. Peterskega in Poljanskega predmestja. Natečaj za podelitev koncesije se bode po slav. mestnem magistratu v kratkem razpisal. Zahvaliti se imamo za to pridobitev g. dež. predsedniku baronu Winklerju. — Pogorel je Mrvar v Škrjančah. — Beli svinec so našli nad Javornikom. — Knez Windischgrätz je o Božiču razdelil 40 gld. med reveže Trnske fare. — V Ljubnem je umrl tovarnar Ambrožič. — V Ljubljani je bil umorjen agent Stedry.

Na Štajerskem. „Pekel“ se imenuje knjižica, ki so jo spisali č. g. kanonik dr. Križanič v Mariboru. Dobi se v Cirilovi tiskarni za 20 kr. — Po vsem Štajerskem so premoški rudarji delo ustavili. Oni hočejo, da bi le 8 ur na dan delali in da bi dobivali po 1 gld. 50 kr. plače na dan. Te terjatve so čisto pravične. Na Nemškem delajo premogarji tudi le 8 ur in imajo po 2 gld. plače. — Nova hiralnica se je odprla v Vojniku. — Zlato poroko sta imela viničar Vavpotič in njegova žena na Ptujski tržki gori. — Došel nam je „Popotnikov koledar“ prav lepo vezan. Ima pregled vseh šol in učiteljev po Slovenskem; zato ga priporočamo posebno učiteljem. — Novo šolsko poslopje so postavili v Podčetrtku. — Štajerski nemškutarji hočejo spet nek slovensk list ustanoviti, kakoršen je bil „Celjski lisjak“. Ne bodo nič opravili! — Knez Windischgrätz bo v Oplotnici napravil predilnico za pavolo. — Smešna zmotna se je bojda zgodila pri odpretu savinjske železnice. Deželni glavar grof Wurmbrand je hotel Slovincem eno zasoliti in jih posvariti, naj se rajši z gospodarskimi reči pečajo, kakor s politiko. Bolj prijazen govor pa je imel pripravljen za nemškutarje. Ko je prišel tedaj v Žalec, kjer se narodni župan Hausenbichler piše, mislil je deželni glavar, da je ta Nemec, in mu je govoril prijazni govor; v St. Petru pa je nemškutarsk župan, pa ima slovensko ime „Lenko“, temu je povedal od ljudni govor. Ta je bil seveda prestrašen in razžaljen. Še le v Velenju se je glavarju povedalo, kaj je napravil.

Na Primorskem. Čipkarsko šolo so napravili v Čepovanu pri Gorici. — „Edinost“ je začela v vsaki številki naštevati in priporočati narodno-slovenske trgovce in obrtnike. V Celovcu pa takih skoraj le nič nemamo; lahko bi jih našli na prste ene roke. Sčasom bode treba tudi tukaj vmes poseči. — Tržaškim Lahom so slovenske pridige strašno na poti; na vso moč pritiskajo na škofa, da bi jih odpravili; zlasti žugajo, da bodo škofjstvu prikrajšali dohodek. — V Pulji so laški pobalini potrupili s kamenjem okna v čitalnici in potem junaško zbežali. — Pri Kobaridu se je ubil Miha Trebše iz Srpenice.

Po drugih deželah. Iz hranilnice v Pešti je visok uradnik izneveril mnogo tisočev in več let živel po kraljevo. Ko so mu pa na sled prišli, se je ustrelil. — Umrli so kardinal Agostini, patrijarh v Benetkah. — Na Angležkem je 80.000 premogovih rudarjev delo ustavilo. — V Bruselju so županovo hišo z dinamitom razstrelili; pri tem so tri ljudi ubili. — Velika barka se je potopila na reki Kaneji v Kolumbiji; 40 ljudi je utonilo. — Lani je bilo na Dunaju 352 samomorov, tedaj skoro vsaki dan eden. To je sad nevere! — Iz Gorenje Avstrije se je lani izvozilo 3086 vagonov sadja. Nad en milijon goldinarjev so kmetje potegnili za to sadje. Kmetje, poprimite se bolj pridno sadjereje! — Umrli je 96 letni general Valenčič, rojen Slovenec iz Ilirske Bistrice. — Novo jezero se je naredilo v puščavi Koloradi v severni Ameriki. Voda je kar nanaglo iz zemlje prilezla. — V Londonu je 5 milijonov ljudi, med njimi veliko revežev. Nedavno so trije od glada umrli. — V Ozagi (v Ameriki) je bilo podsutih 200 rudarjev. Vsi so se zadušili. — Korar Vucetič je postal nadškof Zagrebški.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico ima na svečnico, dne 2. februarja 1892, v gostilni „pri Gabernu“ na Brnci ob 3. uri popoldne svoj **peti občni letni zbor** s temle vsporedom: 1. Pozdrav načelnikov. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo o delovanju in stanju podružnice v zadnjem letu. 3. Volitev novega načelnikstva. 4. Volitev dveh pregledovalcev računov. 5. Slučajni predlogi in nasveti.

Po končanem rednem zboru pa bode **bese**da s poučnimi in šaljivimi govori, deklamacijami in petjem; predstavljal se bode tudi igra „Svoji k svojim“.

Da se tega zborovanja v velikem številu udeležijo častiti udje in oni slovenski rodoljubi in one rodoljubne Slovenke, ki hočejo pristopiti k tej za koroške Slovence prekoristnej družbi, vabi najljudnejše

načelnikstvo.

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom naznanja vsem č. g. zadružnikom, da bode dne 3. svečana, t. j. sv. Blaža dan, ob 10. uri dopoldne v gostilni pri Šercarju imela svoj **letni občni zbor**. — Zavoljo važnih pogovorov se prosi za obilno udeležbo.

Odbor.

Loterijske srečke od 16. januarja.

Gradec 28 79 42 48 21

Dunaj 77 20 39 40 5

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	7	30	9	10
rž	6	80	8	50
ječmen	4	20	5	25
oves	2	35	3	5
hejda	4	75	6	—
turšica (sirk)	4	—	5	—
pšeno fižol	7	—	8	75
repica (krompir)	1	—	—	—
deteljno seme	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld 15 kr. do 2 gld. 50 kr., kislo 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 10 kr., slama po 1 gld. 50 kr. meterski cent (100 kil). Frišen speh je po 55 do 60 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr.

Osebe, ki prihajajo mnogo z ljudstvom v dotiko, morejo si brez truda zagotoviti

lep zaslužek,

ki se spreminja v stalen letni dohodek in se more uživati do smrti. Kapitala za to ni treba, pač pa mora dotičnik znati razločno slovenski pisati. — Občinski tajniki, gostilničarji, trgovci, cestarji, dacarji, občinski sluge in dimnikarji imajo posebno priložnost okoristiti se s tem zaslužkom. Pisma pošiljajo naj se pod šifro „J. Z. 31“ poste restante v Ljubljano.

Ilen Jeglič,

trgovec in čebelar na Selu, pošta Lesce pri Bledu, priporoča slavnemu občinstvu in čebelarjem najzlahtnejši med (strd), garantiran pitanec v skatljah po 5 kil, kila po 52 kr., ki se pošiljajo proti poštnemu povzetju. Dalje prodaja pravi, natorni brinjevec po 1 gld. 20 kr. liter, slivovko dve leti staro po 1 gld. liter, staro dolensko in hrvaško vino iz najbolj znamenitih krajev, liter po 22, 24 in 26 kr. v sodih. Na zahtevanje se pošljejo tudi uzorci.

Janez Tschernitz v Celovcu.

Dunajske ulice (Wienergasse).

Velika zaloga

sukna in tkanin iz Brna, Liberce, Jägerndorfa itd.

Toskin, peruvijan,

navozne odeje, Graški in kranjski ševijot, domače sukno (loden) koroško, tirolsko, štajersko za jesen in zimo.

Posteljne in šepane odeje iz flanela.

Konjske odeje (koci).

Prtenina (platno) in kotenina v vseh oblikah.

Na drobno in na debelo.

KAVA

je letos dobro rodila in se daje boljši kup, kila po 145 kr. in više, kakor je sorta.

MOKA

iz parnega mlina delniške družbe v Pešti.

NATORNA VINA,

rudeča, bela, v sodih po 56 litrov in več, in prav posebno priporočam še moja **tirolska vina** po 24 gld. hektoliter.

Za pošteno, pristno blago se jamči.

Kupčija za tržaško blago, zabelo, moko in vino:

AMAND PROSEN

v Celovcu, kosarske ulice števil. 24.

Kramarjem se daje blago nekaj ceneje.

Proč z navadno kavo, kupujte

Kneippovo sladno kavo,

ki jo izdeluje za Avstro-Ogersko po naročilu g. župnika Seb. Kneippa edino le tovarna

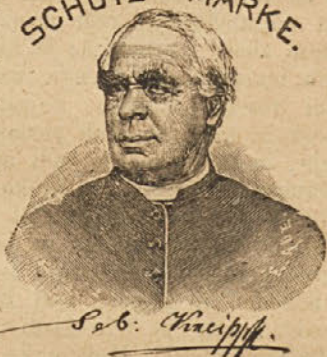
bratov Ölz v Bregencu

na Bodenskem jezeru.

Velečast. gosp. župnik Kneipp se je odločno izrekel zoper bobovo kavo, kakor jo zdaj v prodajalnicah kupujemo in uživamo. Tista je sad strupenega drevesa, ne daje telesu nobene moči, razburja le živce, ker je strupena, ter izvaja še druge jedi na polprebavljene iz želodeca. Kneippova kava pa ima veliko

redilno moč, pomiri živce in je dosti boljši kup. Komur bi se ta kava ne zdel dovolj okusna, naj jej pri-meša nekoliko

SCHUTZ - MARKE.

Ölzove kave,

in ne bo skoraj poznal razločka od navadne kave. Pil bo pa potem redilno, zdravo in ceno kavo.

Kako se ta kava kuha, to se bere že v naših zavojih. Kdor kupuje, naj pazi, da dobi pravo blago, ki ga pozna na tem: zavoji so štirikotni in rudeči, bratov Ölz, varnostna marka, ponvica, podoba in podpis župnika Kneippa. Ölzova kava nosi naše ime in ponvo.

Dobi se v vseh boljših specerijskih prodajalnicah v Celovcu.

Bratje Ölz,

tovarna za Kneippovo sladno kavo v Bregencu.

Ustanovno leto 1820.

Srebr. svetinja v Parizu 1878.

Čast. diploma na Dunaju 1873.

Insam

in

Prinoth

Št. Urh

v Gröden, Tirolsko

se priporočata za cerkvena dela iz lesa

kakor: altarje, prižnice, krstišča, spovednice, postaje pri križevih potih, svetnike, božične jaslice itd. itd.

Vse prav po ceni.

Ceniki se pošljejo zastoj.

Postranski zaslužek,

ki se vedno množi in dolgo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivi možje, ki so kot poštenjaki na dobrem glasu, ako živijo v takih razmerah, da pridejo z ljudmi mnogo v dotiko. Dosluženi orožniki in podčastniki imajo prednost. Ponudbe in vprašanja naj se pošiljajo pod: „G. S. 1891, Graz, post. rest.“

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitkov itd. po najnižjih cenah.